

LBRIS

We know
books

Grigore Alexandrescu

Poezii. Fabule

 Editura
UNICART

- 1862 Este destituit din funcția de efor al Spitalelor civile.
 1863 Apare o nouă ediție din opera scriitorului, intitulată *Meditații, elegii, epistole, satire și fabule* (la început se reeditează și *Memorial de călătorie*). Apare romanul *Ciocoii vechi și noi* de N. Filimon.
 1864 *12 februarie*: Adunarea legiuitoare votează o „rentă viageră“, ca recompensă națională „bunului și distinctului nostru poet“.
 1866 *11 februarie*: Detronarea lui Alexandru Ioan Cuza.
 1867 *1 martie*: Apare la Iași revista *Convorbiri literare*.
 1872 Publică volumul *Povești albastre*, traduceri din Eduard Laboulaye.
 1877 *9 iunie*: Proclamarea Independenței statului român.
 1879 *30 ianuarie*: Moare soția poetului.
 1881 La Iași apare revista *Contemporanul*.
 1882 În *Cimpoiul* publică fragmente din *Ierusalimul eliberat* de Torquato Tasso.
 1885 *25 noiembrie*: Se stinge din viață, în vârstă de 75 ani, după o lungă și grea suferință. Din cortegiul funerar care i-a însoțit sicriul până la cimitirul Belu n-a lipsit bunul său prieten, Ion Ghica.

Cuprins

Poezii	
Trecutul. <i>La Mănăstirea Dealului</i>	9
Umbra lui Mircea. <i>La Cozia</i>	12
Răsăritul luni. <i>La Tismana</i>	16
Mormintele. <i>La Drăgășani</i>	20
O impresie	24
Anul 1840	27
Suferința	30
Un ceas e de când anul trecu	32
Meditație	34
Barca	38
Miezul nopții	40
Așteptarea	42
Câinele soldatului	44
Adio. <i>La Târgoviște</i>	46
Unirea principatelor	50
Mării-sale Domnului Alexandru Ioan I	53
O profesiune de credință	55
Cometei. <i>Anonsate pentru 13 iunie</i>	59
Răspunsul cometei	61
Epistola către Voltaire	64
Epistolă. <i>Domnului Alexandru Donici</i>	69
Epistolă. <i>D.I.V.</i>	72
Epistolă. <i>D.V. II</i>	76

Epistolă, <i>D.I.C.</i>	82
Satră, <i>Duhului meu</i>	87

Fabule

Vulpoiul predicator	95
Privighitoarea și păunul	97
Măgarul răsfățat	99
Papagalul și celelalte paseri	101
Catârul ce-și lauda nobilitatea	102
Lebăda și puii corbului	103
Privighitoarea în colivie	106
Ursul și lupul	108
Boul și vițelul	111
Câinele izgonit	113
Șoarecele și pisica	116
Vulpea, calul și lupul	117
Privighitoarea și măgarul	119
Câinele și cățelul	121
Pisica sălbatică și tigru	122
Dervișul și fata	124
Dreptatea leului	125
Nebunia și Amorul	128
Lupul moralist	129
Vulpea liberală	131
Mierla și bufnița	133
Cucul	134
Uleul și găinile	136
Oglindele	137
Toporul și pădurea	139

Elefantul	141
Câinele și măgarul	144
Bursucul și vulpea	145
Șarlatanul și bolnavul	147
Atelajul eterogen	149
Iepurele, ogarul și copoiul	150
Ursul și vulpea	151
Corbii și barza	152
Calul vândut și diamantul cumpărat	154
Porcul liberat	155
Castorul și alte lighioni	156
Mielul murind	158
Zugravul și portretul	159
Catârul cu clopoței	161
Lișeța, rața și găscă	162
Vânătorul	164
 Tabel cronologic	 167

Turnul din care-odată bărbații renumiți
 Vedeau române taberi pe câmpi nemărginiți!¹
 În preajmă-i e cetatea ! ai ei locuitori
 Ruina-i azi cu fală arăt la călători,
 Precum atâți nevrednici, trăind în moliciuni,
 Se laud cu mari fapte făcute de străbuni.

Dar pentru ce orașul atât de strălucit
 Acum între orașe e cel mai umilit ?
 Ce voie prea înaltă, ce lege porunci
 Căderea dopotrivă cu înălțare-a fi ?
 E o fatală soartă ? sau pe acest pământ
 Lăsă urmele sale blestemul unui sfânt ?²
 Daca însă o țară, un neam ar fi dator,
 Când au greșit despoții, nelegiuirea lor
 A o plăti, atuncia orașul osândit
 Și numele-i din lume de mult ar fi perit.
 Căci mii de glasuri stinse d-al tiraniei fier,
 În strigări dureroase s-au înălțat la cer;
 Căci ploii ce în torente de veacuri s-au vărsat
 Sângele dupe pietre încă nu l-au spălat.

Orcum va fi, mi-e scumpă cetatea ce-a domnit,
 O iubesc căci e tristă și căci a suferit:
 Și precum anticarul, la patima-i supus,
 Culege vechea-aramă ce nu mai are curs,

¹ Turnul curței domnești (n.a.).

² Sfântul Nifon, care se zice că a blestemat pe Radu IV (n.a.).

Așa în a mea râvnă, pe locul părintesc,
 Fiu al astor ruine, țărâna lor slăvesc.
 Încă mi-aduc aminte de groaza ce simțeam,
 Când la apusul zilei scheletul lor priveam.
 „P-aici, ziceau bătrânii, o boltă arătând,
 Întră tânăra doamnă, frumoasă și fugând
 De cetele tartare, când ele-acest palat,
 Lipsind oștirea noastră, în treacăt au prădat.¹
 Peștera, ce se-ntinde departe subt pământ,
 Prin drumuri rătăcite în loc necunoscut
 Își are răsuflarea: în sânul ei găsești
 Averi nenumărate, comorile domnești;
 În preajmă-le ard focuri, căci ele se păzesc
 De iesme, tauri negri, ce iadul locuiesc;
 Și când vrun om aproape a merge-a cutezat,
 El la lumina zilei nu s-a mai arătat.“

Astfel ziceau, și vremea un pas a mai făcut,
 Și chiar acele iesme azilul ș-au pierdut !
 Tot e tăcut și jalnic: însă așa cum ești
 Singură porți povara mării românești,
 Târgovește căzută ! poetul întristat
 Colore variate în sânu-ți a aflat,
 Războinicul modeluri; și, dac-am asculta
 Ceea ce în favoru-ți reclamă slava ta,
 A vitejilor umbră d-am ști să o cinștim,

¹ Tradiție (n.a.). Nota autorului subliniază că cele consemnate în aceste versuri au fost păstrate în tradițiile orale ale poporului.

Vrednici de libertate noi am putea să fim.
 Am afla de la dânșii ce jărtfe trebuieșc,
 Prin câtă energie nații se mântuiesc.

A ! facă prevedința ca-naltul simțiment,
 Ce-nchină vitejiei mărețul monument,
 Ce-alege pe-nălțime al nemuririi loc,
 Să fie nouă cârma, coloana cea de foc,
 Coloana ce odată din țara de exil
 Pe calea mântuirii ducea pe Istrail !

Umbră lui Mircea

La Cozia

Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate;
 Către țărmul dimpotrivă se întind, se prelungesc,
 Ș-ale valurilor mândre generații spumegate
 Zidul vechi al mănăstirii în cadență îl izbesc.

Dintr-o peșteră, din râpă, noaptea iese, mă-mpresoară:
 De pe multe, de pe stâncă, chipuri negre se cobor;
 Mușchiul zidului se mișcă... pântre iarbă să strecoară
 O suflare, care trece ca prin vine un fior.

Este ceasul nălucirii: un mormânt se dezvălește,
 O fantomă-ncoronată din el iese... o zăresc...

Iese... vine către țărmuri... stă... în preajma ei privește...
 Râul înapoi se trage... munții vârful își clătesc¹.

Ascultați... ! marea fantomă face semn... dă o poruncă...
 Oștiri, taberi fără număr împrejur-i înviez...
 Glasul ei se-ntinde, crește, repetat din stâncă-n stâncă,
 Transilvania-l aude, ungerii se înarmează.

Oltule, care-ai fost martur vitejiilor trecute
 Și puternici legioane p-a ta margine-ai privit,
 Virtuți mari, fapte cumplite îți sunt ție cunoscute,
 Cine oar' poate să fie omul care te-a-ngrozit ?

Este el, cum îl arată sabia lui și armura²,
 Cavaler de ai credinței, sau al Tibrului stăpân,
 Traian, cinste a Romei ce se luptă cu Natura³,
 Uriaș e al Daciei, sau e Mircea cel Bătrân ?

Mircea ! îmi răspunde dealul; Mircea ! Oltul repetează.
 Acest sunet, acest nume valurile-l priimesc;
 Unul altuia îl spune; Dunărea se-nștiințează,
 Ș-ale ei spumate unde către mare îl pornesc.

Sărutare, umbră veche ! priimește-nchinăciune
 De la fiii României care tu o ai cinstit:

¹ *Își clătesc* – își clatină.

² În biserica de la Cozia, Mircea este zugrăvit în costum de cruciat (n.a.).

³ Pe malul drept al Oltului se vede drumul făcut de Traian (n.a.).

Noi venim mirarea¹ noastră la mormântu-ți a depune;
 Veacurile ce-nghit neamuri al tău nume l-au hrănit.

Râvna-ți fu neobosită, îndelung-a ta silință:
 Până l-adânci bătrânețe pe români îmbărbătași;
 Însă, vai ! n-a iertat soarta să-ncununi a ta dorință,
 Și-al tău nume moștenire libertății să îl lași².

Dar cu slabele-ți mijloace faptele-ți sunt de mirare:
 Pricina, nu rezultatul, laude ți-a câștigat:
 Întreprinderea-ți fu dreaptă, a fost nobilă și mare,
 De aceea al tău nume va fi scump și nepătat.

În acel locaș de piatră, drum ce duce la vecie,
 Unde tu te gândești poate la norodul ce-ai iubit,
 Câtă ai simțit plăcere când a lui Mihai soție³
 A venit să-ți povestească fapte ce l-a strălucit !

Noi citim luptele voastre, cum privim vechea armură
 Ce un uriaș odată în războaie a purtat;
 Greutatea ei ne-apasă, trece slaba-ne măsură,
 Ne-ndoim dac-așa oameni întru adevăr au stat⁴.

¹ *Mirarea* – admirația.

² În 1417, Mircea a fost nevoit să plătească tribut la Mahomed I, sultanul Turciei.

³ Doamna Florica, soția lui Mihai, este îngropată în același mormânt cu Mircea, dupe cum arată inscripția de pe piatră (n.a.). În realitate, Teodora, mama lui Mihai, este îngropată la Cozia. Florica nu e soția voievodului, ci fiica lui.

⁴ *Au stat* – au existat.

Au trecut vremile-acelea, vremi de fapte strălucite,
 Însă triste și amare; legi, năravuri se-ndulcesc;
 Prin științe și prin arte națiile înfrățite
 În gândire și în pace drumul slavei îl găesc.

Căci războiul e bici groaznec, care moartea îl iubește,
 Și ai lui sângerați dafini¹ națiile îi plătesc;
 E a cerului urgie, este foc care topește
 Crângurile înflorite, și pădurile ce-l hrănesc.

Dar a nopței neagră mantă peste dealuri se lățește,
 La apus se adun norii, se întind ca un veșmânt;
 Peste unde și-n tărie întunerecul domnește;
 Tot e groază și tăcere... umbra intră în mormânt.

Lumea e în așteptare... turnurile cele-nalte
 Ca fantome de mari veacuri pe eroii lor jălesc;
 Și-ale valurilor mândre generații spumegate
 Zidul vechi al mănăstirei în cadență îl izbesc.

¹ Autorul se referă la cununile de dafin (laur), simboluri ale victoriei.

Răsăritul luni

La Tismana

Decât în frumoasa noapte când plăpânda-i lină rază
A iubitei mele frunte cu vii umbre colora,
O priveliște c-aceea ochii-mi n-au putut se văză,
Lun-așa încântătoare n-am avut a ammira¹.

Și întii, ca o steluță, ca făclie depărtată,
Ce drumețul o aprinde în pustii rătăcind,
În a brazilor desime, în pădurea-ntunecată,
Pântre frunzele clătite², am zărit-o licurind.

Apoi tainecile-i raze dând pieziș pe o zidire,
Ce pe multe se rădică, locaș trist, nelocuit,
Mângâie a ei ruină cu o palidă zâmbire,
Ca un vis ce se strecoară într-un suflet pustiit.

Apoi, glob rubinos³, nopței dând mișcare și viață,
Se-nălță și, dimprejuru-i dese umbre depărtând,
P-ale ștejarilor vârfuri, piramide de verdeață,
Se opri; apoi privirea-i peste lume aruncând,

Lumină adânci prăpăstii, mănăstirea învechită,
Feodală cetățuie, ce de turnuri ocolită,

¹ A *ammira* – a admira (italienism).

² *Clătite* – clătinate.

³ *Rubinos* – rubiniu, roșu.

Ce de lună colorată și privită de departe
Părea unul din acele osianice¹ palate,

Unde geniuri², fantome cu urgie se izbesc;
Și pustiul fără margini, și cărarea rătăcită,
Stânca, peștera adâncă, în vechime locuită
De al muntelui sfânt pusnic ce sărmanii îl iubesc.³

Erau dulci acele ceasuri de extaz și de gândire:
Șoptele, adânci murmure ce iau viața⁴ în pustii,
A mormintelor tăcere ce domnea în mănăstire,
Loc de zgomot altădată, de politici vijălii.

Noaptea, totul astei scene colosală da mărire,
Două nobile instincte cu putere deștepta:
Unu-,a cerului credință, altu-,a patriei iubire,
Ce odată-n aste locuri pe strămoși îi însufla.

Munții noștri-au fost adesea scump azil de libertate,
Și din vârful lor românii, torent iute, furios,

¹ *Osianice* – palate în genul celor cântate de Ossian, poet legendar scoțian; în realitate poemele aparțin poetului James Macpherson (1736–1796).

² *Geniuri* – genii (demoni, spirite).

³ „Tot în aceeași stâncă, dasupra peșterii, la o înălțime ca de 30 picioare, este o vizuină adâncă, chilie nemuritoare a sfântului Nicodim, care se afla egumen al Tismanii“ (*Memorial*, ediția de față, p. 222).

⁴ *Iau viața* – iau naștere.

S-aruncau: mulțimi barbare pentru pradă adunate,
Lei sosind, era la fugă ca un cerb rănit, fricos.

Cu trufie craiul ungur către țară-naintează¹:
Sunt plini munții de oștire, sună zalele de fier;
Pinteni lucesc; la lună săbiile scânteiază;
Basarab încheie pacea cum vrăjmașii lui o cer.²

Dar românii nu vor pacea, nu vor trista umilință
Ce asupra-le aduce un necinstitor tractat;
Ura lor e nempăcată; în a lor crudă dorință,
Coprind munții, închid drumul ungurului spăimântat.

Astfel e atunci omorul, cât³ ostașul încetează
Obosit, și riga singur cu puțini scapă fugând;
Strălucitele-i veșminte le aruncă el de groază,
Plânge și în a sa țară se întoarce blestemând.

Niciodată astă lună ce înoată în tărie,
Ca fanal⁴ purtat de valuri pe a mărilor câmpie,
Mai mult număr de cadavre de atunci n-a luminat.

¹ Carol I, rîga Ungarii, la anul 1330 (n.a.).

² Ion Basarab (n.a.).

³ *Cât* – încât.

⁴ *Fanal* – felinar.

Niciodată mândru vultur ce-n văzduh se cumpănește,
Acel domn al atmosferei, ce un veac întreg trăiește,
De o prad-așa bogată însă nu s-a-ndestulat.

Se găsesc ș-acum pe râpe bucăți de armuri zdrobite;
Am văzut înșine pinteni de rugină putreziți
Și p-al războiului munte monstruoasele morminte
Unde șefii ungurimei zac cu toții grămădiți.

Dar românii, fii ai celor ce-n vechime se luptară,
Cu sudori adăp pământul, câștig hrana în dureri;
Sunt plugari; și alte nume, oameni noi se înălțară,
Oameni nensemnați și mândri de vechimea lor de ieri.

Streini prinți ce ne-apăsară au dat lor drept mângâiere
Averi, cinsti, care odată se-mpărțeau drept răsplătiri;
Monopol fac azi de drepturi; în a lor scurtă vedere
Propășirei neînvînse pun ei dese-mpotriviri.

Nu e-așa legea naturei, nu e-așa a țării lege;
Ca tot ce nu e la locu-i va cădea trufia lor:
Al sudorilor streine rod ei nu-l vor mai culege;
Va fi mare tot românul țării lui folositor.

Cugetări adânc ascunse, idei drepte și înalte,
Ce în inimile-alese ura lor le apăsa,
Vor vedea lumina zilei; și în formă de mari fapte,
Subt privirea provedinței, lumea se vor arăta.

Mormintele

La Drăgășani¹

Când vizitam odată locașurile sfinte,
 Mărețe suvenire din vremi ce-au încetat,
 Eu mă oprii pe valea bogată în morminte,
 Unde atâți războinici ai Greciei slăvite
 Strigarea libertății întâi au înălțat.

Ziua de mult trecuse; natura obosită...
 Se odihnea: nici zgomot, nici cel mai ușor vânt;
 Nimic viu: eram singur în lumea adormită,
 Și stelele dasupra pe lunca părăsită
 Luceau ca niște condeli aprinse p-un mormânt.

Din vreme-n vreme numai, de dincolo de dealuri
 Părea c-auz un sunet, un uiet depărtat,
 Ca glasul unei ape ce-neacă-ale ei maluri,
 Sau ca ale mulțimei întărâtate valuri,
 Când din robie scapă un neam împovărat.

Și ochii-mi s-ațintară pe semnul mântuینței
 Ce singur se înalță în locul de suspin,
 Protector al durerei, nădejde-a suferinței,

¹ La Drăgășani, în ziua de 7/19 iunie 1821, armata otomană nimicește „batalionul sacru“ al Eteriei (mișcare revoluționară pentru eliberarea grecilor de sub stăpânirea turcească).

Labarum¹ vechi al luptei, simbol al biruinței,
 Prin care-a-nvins barbarii creștinul Constantin.

Și mă gândeam l-aceia ce umbra-i învălește,
 La Grecia modernă ce ei au sprijinit;
 Căci jertfa pentru nații la cer se primește,
 Căci sângele de martiri e plantă ce rodește
 Curând, târziu, odată, dar însă² nelipsit.

Precum cei dintâi preoți ce crucea o purtară,
 Din peșteri, din pustiuri, săraci, desprețuiți,
 În circ, amfiteatruri, puterea înfruntară,
 Pe purpura romană credința așăzară,
 Și-nvinsără pe idoli în Capitol slăviți,

Așa sângele-acelor ce-aicea se jertfiră
 Născu p-ai libertății vestiți răzbunători;
 Parnasul și Olimpul cu fală se priviră,
 Când flotele barbare³ zdrobite le zăriră,
 Și flacăra din ele suindu-se la nori.

Sunt vrednici de vechimea din veacuri fabuloase,
 Sunt mari cum fu robia subt limpedele-i cer,
 Și lupta și izbânda a Greciei frumoase,

¹ Steag imperial pe care Constantin așezase semnul crucii.

² Construcția cu *dar însă* nu era considerată un pleonasm în secolul al XIX-lea.

³ Aluzie la luptele navale de la Tenedos (insulă situată în fața Troiei), în care flota turcă a fost incendiată de răsculații greci (1822).